

e kracht
n te ver-
verschaffen
ook Caesa-
ie en zelfs
ing van de
drukt x'n
gelijk: hier
r de kerk-
r onder-
giaan-
e verbin-
kte wils-
ng van de
ustinisch",
eren. Door
ook over-
wil. Hier
van Rome
den mond
ristus, den
als heils-
n.
s spreken
een enkel
slot⁴²⁾ in
at door de
isbeslissing
and daarna
genade der
at. Hier is
de eerste
genade, die
t deze ge-
goddelijke
dus stille-
de genade
Maar dit
dat de vrije
Dat klinkt
s de dood
n staat het
moet het
Daar is de
t "ver-
et "ge-
de ge-
ge zelf
er ziel"
e, niet
De kracht
te tegen-
hart" weer-
nér kerk-
r Schrift-
dan heeft
Vanwege
als men in
n ed moet
r KNOEIT
at hij hier
de SEMI-
e, waar een
en, dat hij
en wil niet
acht (atten-
zen: "ge-
oofde" van
en met het
"verloren"
nog zoo'n
cludeeren,
pelagiaan-
e: wat helpt
dat profe-
s dan de
immers in
t tot een
toegeven
eden wordt
infirmatum
deze "niet
dat zich op-
ewaren en
che Arles,
n deel van
e gedeelte
maals het
verkracht,
de semi-
overre het
" en "ver-
es beleden
de schrif-
de on-
niet be-
de typisch-
genade.
en: Orange
de august-
l was ver-
e voor het

semi-pelagianisme) en het zet óók naast elkaar: de vrije wilbeslissing is verzwakt en: de zonde is de dood der ziel⁴²⁾. Nu kan men zich vastklemmen aan de orthodoxe klanken: "verloren" en "dood der ziel", maar de eerlijkheid gebiedt toch toe te stemmen dat het binnen het raam van Orange niet ongeoorloofd is het "de zonde is de dood der ziel" te exegetiseren vanuit het "verzwakt". Dan krijgt het de betekenis van: "doodelijk verzwakt". Zoo verdwijnt in feite iedere weerstand tegen het semi-pelagianisme, dat den lof van den krachtmensch zingt. Eenzelfde weg is 't dan ook gegaan met den bekenden XXIIen canon van Orange, waar uitgesproken wordt dat niemand van zichzelf iets anders bezit dan leugen en zonde⁴³⁾. Ongetwijfeld is de spits van deze uitspraak tegen de semi-pelagianen gekeerd, zoals Ernst⁴⁴⁾ aanwijst. Maar in deze uitspraak eenmaal gezet in het raam van Orange, dan gebiedt alweer de eerlijkheid te erkennen dat in dit bepaalde raam deze uitspraak óók, zoals veelal in roomsche kringen geschiedt⁴⁵⁾, zóó geëxegeseerd kan worden dat de spits zich niet keert tegen het semi-pelagianisme, maar tegen het echte pelagianisme, dat deïstisch gekleurd is. En zóó verstaan zegt deze uitspraak niets anders dan dat de mensch van natuur, in tegenstelling tot alle mededeeling Gods en onafhankelijk van alle ook bloot-natuurlijke goddelijke inwerking slechts de mogelijkheid heeft van te vallen. Wanneer die zoo forsich-klinkende uitspraak zóó verstaan wordt, dan knikt iedere semi-pelagian in instemming! Wanneer nu de roomsche theologen door zulk een interpretatie den weerstand van den 22en canon tegen het semi-pelagianisme trachten te breken, dan moet men toch niet direct fielen van toorn op hen uitgaan, maar eindelijk eens de kerkpolitiek en den interpretatie-zwandel met de belijdenis gaan haten en vlieden, óók de "orthodoxe" kerkpolitiek en den synodocratischen interpretatie-zwandel.

Zoo hebben we dus gezien: de lijn die we in canon XIII vonden (de capitulatie voor het semi-pelagiaansche "verzwakt"), is ook in de slotbelijdenis te vinden. De tweede lijn in canon XIII was de semi-pelagiaansche doopsleer ("nisi per gratiam baptismi"). We zagen dat vooral de verbinding van die beide lijnen in canon XIII het Orange, dat het augustijnisme verdedigen wilde, geschikt maakte voor invalspoort van het — uiteraard naar de omstandigheden gewijzigd maar toch rasechte — semi-pelagianisme, dat in de roomsche kerk is gaan heerschen⁴⁶⁾. Ditzelfde vinden we nu ook in

⁴²⁾ Aldus Arnold, a.a.O. S. 561.

⁴³⁾ Denzinger, 195: "Nemo habet de suo nisi mendacium et peccatum."

⁴⁴⁾ Johann Ernst, Die Werke und Tugende der Ungläubigen nach St. Augustin (nebst einem Anhang über den 22. Canon des Arausianum II), Eine Studie über den "Augustinismus", 1871, S. 235.

⁴⁵⁾ Ernst, a.a.O., S. 228 f.

⁴⁶⁾ Loofs spreekt in het aangehaald artikel in de P.R.E. van krypto-semi-pelagianisme!

Aangaande mij en mijn huis

"Een hart, dat ondeugdzame gedachten smeedt". Spr. 6:18a.

"Deze zes haat de Heere; ja, zeven zijn Zijne ziel een gruwel".

De Spreukendichter zet deze griezelige, weersinnige gruwelingen op een rij; echter niet willekeurig. Er zit systeem in, en symmetrie.

In het midden, in het centrum plaatst hij, waar we dezen keer over handelen, waartegen de vader nu zijn zoon ernstig waarschuwt: "een hart dat ondeugdzame gedachten smeedt";

geflankeerd links en rechts door drie: de eerste van links "hooge oogen"; de laatste van rechts "die tuschen broeders krakeelen werpt"; de tweede van links "een valsche tong"; de tweede van rechts "een valsche getuige, die leugens blaast"; de laatste van links "handen, die onschuldig bloed vergieten" en de eerste van rechts "voeten, die zich haasten om tot 't kwaad te loopen".

Zoo zien we duidelijk de symmetrie.

In het midden de slechte vader van deze zes booze kinderen: drie aan zijn rechter-, drie aan zijn linkerhand.

Maar we, die middelste, die vader! "Mijn zoon, wees op uw hoede! De heilige ziel des Heeren heeft een gruwel van dit monster-kwaad!"

"Een gruwel is het hart, dat ondeugdzame gedachten smeedt".

Want uit dat hart komen voort, naar het woord van den Heiland zelf: kwade gedachten, die straks omgezet worden in booze daden: overspelen, hoererijen, doodslagen, dieverijen, gierigheden, boosheden, bedrog, onachtzaamheid, een boos oog, lastering, hoovaardij, onverschuldigheid.

of ook, zoals Salomo 't hier zegt: hooge oogen, een valsche tong, met die andere vier door hem genoemde ondeugden.

Uit het hart zijn de uitgangen des levens. Het hart zelf komt niet verder, dan het smeden van ondeugdzame gedachten; ze zijn nog verborgen voor het oog van den naaste. Wat er omgaat in het hart van het kind, daar heeft vader of moeder geen weet van; vaak zelfs geen vermoeden. Als het gebogen zit over zijn

de belijdenis aan het slot. Daar is nog te lezen dat de leden van het concilie van Orange gelooven dat Christus aan alle gedoopten hulp en medewerking schenkt, zoodat zij tot de zaligheid kunnen geraken indien zij getrouw willen arbeiden^{46a)}.

Deze uitspraak is toch wel eerlijk-synergistisch en kan dan ook bij de roomschen steeds op instemming rekenen!

Arnold⁴⁷⁾ heeft zich veel moeite gegeven aan te toonen dat Augustinus dit alles rustig had kunnen onderschrijven, omdat reeds in canon VI was vastgelegd dat 't willen door den Heiligen Geest gewerkt wordt en ook het gehoorzamen een geschenk der genade is. Alleen, zegt Arnold, in deze uitspraak is niet alles gezegd, wat gezegd kon worden. Orange trekt de grens bij het: indien zij getrouw willen arbeiden. Daar zou de leer van het geschenk der volharding en van de praedestinatie beginnen moeten, maar, zegt hij, de regel geldt toch: niet alles wat verzwegen wordt, wordt ontkend. Dus heeft volgens hem Orange alleen maar van éénzelfde bedachtzaamheid blijk gegeven als later Dordrecht zou toonen inzake het verschil tusschen infra- en supra-lapsarisme. Ja: hij trekt zelfs met even zooveel woorden een parallel tusschen Orange dat zwijgt over volharding en verkiezing en één onzer belijdenisgeschriften; natuurlijk vindt hij die parallel niet bij de Dordtsche leerregels: die spreken duidelijk genoeg over verkiezing en volharding, maar hij meent toch wel Orange te kunnen zetten naast den Catechismus! Want hij concludeert rustig als hij de boven-geciteerde uitspraak besproken heeft: "We zien dus dat de leer van de belijdenis aan het slot geenszins het augustijnisme, zelfs in zijn strengsten vorm, tegensprekt. De vragen naar het geschenk der volharding en de praedestinatie worden als zuiver theologisch-wetenschappelijke quaesties open gelaten. Evenzoo hebben later de auteurs van den Heidelbergschen Catechismus met de leer van Calvijn gehandeld."⁴⁸⁾

J. KAMPHUIS.

^{46a)} "Hoc etiam secundum fidem catholicam credimus, quod post acceptum per baptismum gratiam omnes baptizati, Christo auxiliante et cooperante, quae ad salutem animae pertinent, possint et debeant, si fideliter laborare voluerint.....". Denzinger, 200. Wie denkt bij een dergelijk "Verbondsremonstrantisme" niet aan wat Prof. Schilder in "De Reformatie", 23e jrg., blz. 32 over de theorieën van Prof. Heyns inzake de "innerlijke vatbaarheid" die God aan alle bondelingen schenken zou, genoegzaam om goede vruchten voort te brengen, waartegen Dr. Hoeksema in verzet gekomen is?

⁴⁷⁾ A.a.O., S. 563 f.

⁴⁸⁾ Wir sehen also, dass die Lehre der Schlussbekenntnisse dem Augustinismus in seiner strengsten Fassung keineswegs widerspricht. Die Fragen nach dem donum perseverantiae und der Prädestination werden offen gelassen als Theologumena. Ähnlich haben später die Verfasser der Heidelberger Katechismus mit der Lehre Calvins gemacht.

GEZINSLEVEN

boek op zijn kamertje, of zit te droomen in de klas onder een saai les, of uit sleur zijn werk doet, of alleen per fiets er op uittrekt, of op zijn bed ligt, of in de kerk zich zit te vervelen, of voor het raam zit te staren — wat weet dan de ouder wat voor gedachten in dat kinderhart gesmeed worden.

Het begint met een enkele, invallende gedachte, b.v. met de begeerte naar iets, dat hij graag zou bezitten; en dat zijn gedachtenwereld in actie zet; hij ziet voor zich het plezier dat hij van dat begeerde zou kunnen beleven of het voordeel, dat hij daarvan zou kunnen hebben, en daardoor al begeerlijker voor hem wordt en tenslotte hem haast als onmisbaar voorkomt. En dan gaan zijn gedachten zich richten op de vraag, hoe hij het zich toefigen kan: eerst met geoorloofde middelen, en als die hem niet ten dienste staan, dan ook met ongeoorloofde middelen, terwijl dat begeerde al sterker bekoring op hem begint uit te oefenen; het verkeerde van de door hem onmisbaar geachte, hoewel ongeoorloofde middelen, gaan hem steeds onschuldiger toeschijnen, tot het tenslotte zoover komt, dat hij zich reeds in het bezit waant van wat hij zoo fel begeert en zijn oog begint te glanzen van blijdschap over het genot, dat het hem zal verschaffen.

O, als dat kinderhart (het kan ook het hart zijn van een reeds bijna volwassen kind, even goed van een volwassene) zoo bezig is met het "smeden" van ondeugdzame gedachten, bij voorkeur in de eenzaamheid, hoewel het ook mogelijk is eenzaam te midden van gezelschap —

dan weet niemand daarvan; vader niet, noch moeder, niemand — dan die zoo met zijn booze gedachten bezig is; en de Heere, die Heilige, Die schouwt tot op den bodem van het hart, en van dat goddeloos bedrijf een gruwel heeft.

Laten wij het ons allen voor gezegd houden. En zoodra ook maar de eerste booze gedachte bij ons oprijst, ze uitbannen uit ons hart, in gebed; ook door onze gedachten te richten op andere, betere, heilige dingen.

Zoodra de gedachte bij ons opkomt, b.v. om ons zelf te wreken, zullen we direct zeggen: "Ga weg,

Satan, want er staat geschreven: Wreekt u zeive niet, beminden!" Want als we dat niet doen, dan vervallen we in het kwaad, dat de Heere haat, met als einde bovendien, dat we onze booze gedachten, die reeds een gruwel zijn, omzetten in een booze daad.

Laten we het onze kinderen zeggen, hun inscherpen: "het hart, dat ondeugdzame gedachten smeedt, is den Heere een gruwel".

Wat zoo vaak gezegd wordt: "Gedachten zijn tolvrij!" — mag in onze gezinnen niet gehoord worden; het is een verzinsel van Satan.

Laten we hen ernstig waarschuwen, dat het hebben van slechte gedachten, het practiseeren over slechte dingen minstens even erg is als stelen of liegen, of moorden, of vloeken; heel erg, en heel gevaarlijk; en dat vader en moeder het niet merken, en er niet voor kunnen straffen, maar dat de Heere het wel weet, en dat Hij zulke booze gedachten haat.

Leeren wij hen bidden: "Scheep in mij een rein hart", en leeren we hen verstaan, wat dat beteekent. En houden we hen verre van plaatsen, en van gezelschappen, waar booze lusten en gedachten kunnen worden opgewekt. Alleen reeds uit dat oogpunt kunnen we ze niet naar de bioscoop doen gaan.

HUISMAN.

PERSCHOUW

DE CAPITULATIE VOOR DE ONGEREFORMEERDE UITSPRAKEN.

Dr J. Francke schrijft in Kb. Z.-H. (sprekende over de bekende historie van Den Haag):

Wij moeten dan ook constateren, dat de zes genoemde heren volledig, over de hele linie, gecapituleerd hebben en volkomen synodocratisch zijn geworden.

De vraag, wie er nu veranderd zijn, de gebonden kerken dan wel Dr B. A. Bos c.s., heeft een officieel oppervlakkig antwoord gekregen, een antwoord, dat voor geen tweediel uitleg vatbaar is en de situatie ongemeen helder heeft gemaakt.

De synodocratische Geref. Kerken zijn niet voor het minst veranderd; want de leerformules zijn onveranderd gebleven, ook de zg. Vervangingsformule van 1946;

de binding aan die leerformules is onveranderd gebleven;

de schorsingen en afzettingen van 1944 en daarna zijn onveranderd gehandhaafd;

de dogmatische en kerkrechtelijke opvattingen der gebonden kerken, in leerformules vastgelegd, door kerkrechtelijke handelingen en besluiten, met name door tuchtbesluiten voor Gods aangezicht bezworen, herhaaldelijk bezworen, zijn onveranderd gehandhaafd en in de zamenkomsten met Dr Bos c.s. als toetssteen der waarheid gehanteerd;

het buiten het kerkverband plaatsen van heel de kerk van Bergschenhoek is niet eens in 't geding geweest.

Dat alles is duidelijk: de synodocratische Geref. Kerken zijn niet voor het minst, niet eens voor een gekloofde haar — zou Prof. J. Ridderbos zeggen — veranderd.

Maar Dr Bos c.s. zijn geheel ongeslagen. In 1946 schreven de gebroeders Bos een brochure naar aanleiding van de synodocratische synode, van 1946, welke synode de vervangingsformule fabricceerde. Daarin schreven zij onder meer: "dat er geen ruimte is gekomen"; dat de vervangingsformule de veronderstelde wedergeboorte-theorie van 1942 en 1905 handhaaft; dat er niets, letterlijk niets was teruggenomen; dat er bij de synodocraten is "verharding in zelfhandhaving"; dat de kerkrechtelijke besluiten van '46 nog duidelijker dan de dogmatische alle bedreven zonden sanctionneren.

En zie — vandaag accepteren dezelfde gebroeders Bos die vervangingsformule en al wat zij eertijds kerkrechtelijk zonden noemden.

Dr Francke ziet ook winst:

En dat wij nu weer teruggebracht zijn tot de concrete situatie van '44 is winst. Vandaar dat wij de geschapen situatie allerminst gevaarlijk achten. De situatie is ons inziens enorm vereenvoudigd; het gaat weer om de eenvoudige gehoorzaamheid. En zo blijkt, naar het woord der Schrift in 2 Kor. 13:8, dat ook een afvallige synode niets vernag tegen de waarheid, maar zelfs nog in ongehoorzaamheid alles moet doen vóór de waarheid.

Dr H. Bouma schrijft in Kb. Drente:

Hoe oordeelden Dr B. A. Bos en Dr F. L. Bos voorheen over de formule, waarmee ze thans verklaren in te stemmen? Dit blijkt wel uit een geschriftje van hun hand over deze zaak, onder de titel: "De weg tot eenheid in gehoorzaamheid". Zij merken daarin ten aanzien van deze formule op: "dat er geen ruimte is gekomen is, en dat we waarlijk wel uiterst gereserveerd hebben te staan tegenover wat besloten is" (blz. 5); "de uitspraken van 1905 en 1942/43 blijven gehandhaafd" (t.z.p.); "er is dus niets, maar dan ook letterlijk NIETS teruggenomen; alleen is de verwarring nog wat groter geworden" (blz. 9); "zakelijk is de vervangingsformule precies gelijk aan de uitspraak van 1942" (blz. 16-17); ten aanzien van de kern van deze formule merken de schrijvers op: deze is "pure klanken dogmatisch" (blz. 24); "wanneer we het Schriftbewijs overzien, is hier enkel klankdogmatiek aan het woord en wordt allerminst uit de Schrift bewezen, wat men zegt naar de Schrift te zijn" (blz. 28); ze merken eindelijk op, dat de "gebonden kerken" nogal ingenomen waren met die "Vervangingsformule", "maar het juichen over dien "zegen" is het zich verharden in de zonde, en daarom een vloek" (blz. 51); en hun laatste woord is dan ook: "gebonden broeders, wordt dan toch wakker, want de nood blijft groot" (blz. 52).